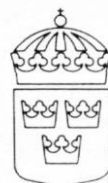

Förslag till riksdagen

1985/86:22

Fullmäktiges i riksbanken förslag om inrättande av
sedeldepåer för riksbanken hos postverket

Förs.
1985/86:22

1. Sammanfattning

Dnr 86-060-002

Fullmäktige i riksbanken begär riksdagens godkännande av att riksbanken, som i dag bedriver försöksverksamhet vid två s. k. postala sedeldepåer, inrättar ytterligare ett begränsat antal sådana depåer utöver de två försöksdepåerna, som permanentas.

Genom beslut av 1982/83 års riksdag (FiU 1982/83:27, rskr. 184) fastlades riksbankens nu gällande regionala organisation. Beslutet innebär att "riksbanken skall, på orter som fullmäktige bestämmer, ha åtta regionkontor och under dessa högst fjorton kassakontor" (3 § lagen [RFS 1975:6] med reglemente för riksbanken [Bankoreglementet])¹. Därutöver uttalade utskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande (s. 11 ff.) att pågående försöksverksamhet med postala sedeldepåer borde utvidgas till två orter och inbegripa såväl post som banker samt att reguljär verksamhet med sedeldepåer borde anstå i avvaktan på utvärdering av försöksverksamheten. Förslag om lösning skulle efter avslutade försök underställas riksdagen av bankofullmäktige.

Depåverksamheten innebär att postverket för riksbankens räkning håller en depå av sedlar. Dessa depåer står till förfogande för post och banker som där får insätta och hämta sedlar. I depåerna inläggande sedlar anses insätta i riksbanken. Sedelvård bedrivs ej i depåerna. I den mån där insatta sedlar ej anses kunna utan sortering och kontroll återutlämnas, transporteras dessa till närliggande riksbankskontor för uppräknings och sortering samtidigt som depån påfylls från riksbankskontoret.

Fullmäktige anmäler nu att tillräcklig erfarenhet har vunnits för att kunna gå vidare med inrättandet av ytterligare depåer på ett begränsat antal orter. Fullmäktige framlägger därför förslag härom.

2. Sedelhantering inom kontorsorganisationen

Sveriges riksbank har i egenskap av centralbank det övergripande ansvaret för sedelförsörjningen i landet. Riksbanken svarar för att sedlar finns i tillräcklig mängd och av viss kvalitet.

Då banker och post lämnar in sedlarna till riksbanken görs en översiktlig

¹ Senaste lydelse av 3 § SFS 1983:180.

kontroll av antalet sedelbuntar. Sedlar av högre valör, 10 000- och 1 000-kronor, räknas och sorteras omgående. Buntar av övriga valörer lagras i riksbankens valv i avvaktan på detaljkontroll.

I syfte att få en jämn arbetsfördelning över året lagras sedelbuntarna en viss tid innan uppräknings- och sortering sker.

Sedlarna kontrolleras av riksbanken i tre avseenden: antal, äkthet samt kvalitet. Med kvalitetskontroll avses utsortering av smutsiga, trasiga och tejpade sedlar. Strävan är att återanvända så stor del som möjligt av materialet.

Sedel-sortering förekommer vid riksbankens samtliga region- och kassakontor. Vid sedeldepå sker däremot, som nämnts, ingen sortering utan enbart en bedömning om inkommande bunt kan återanvändas direkt. Någon antals- eller äkthetskontroll av de enskilda sedlarna sker följaktligen inte heller vid depån. Driftskostnaderna för en sedeldepå svarar riksbanken för. En depå bemannas av två personer från postverket med vardera halvtidstjänstgöring.

3. Riksdagsbeslutet och senare organisationsändringar

Beslutet vid 1982/83 års riksdag innebar, som nämnts, att riksbanken skall ha åtta regionkontor och under dessa högst 14 kassakontor, medan den geografiska placeringen och antalet kassakontor fastställs av fullmäktige. Genom beslut den 7 april 1983 fastställde fullmäktige antalet kassakontor till 14. Två kontor lades ned, Kristianstad och Karlskrona. Utöver den redan befintliga sedeldepån i Norrköping inrättades en ny depå i Karlskrona. Båda depåerna skulle betjäna såväl posten som bankerna och drivas på försök. Endast regionkontoren hålls öppna för allmänheten.

Sammantaget innebar de olika åtgärderna att den regionala organisationens personalstat minskade med ca 135 tjänster.

Den rationalisering av verksamheten, som den nya regionala organisationen möjliggjort, förstärks genom ett omfattande investeringsprogram för maskinell räkning och sortering av sedlar. Fullmäktige beslöt under 1984 att ytterligare 17 sedelsorteringsmaskiner skall anskaffas och avsikten är att ytterligare maskininstallationer skall ske under de närmaste åren. Genom maskinell räkning och sortering av sedlar kan kostnaderna reduceras med 25–30 % i förhållande till manuell hantering.

Då flertalet av riksbankens kontor är helt olämpliga för en rationell betalningsmedelshantering och dessutom arbetsmiljömässigt inte uppfyller rimliga anspråk har fullmäktige genom beslut den 22 september 1983 fastställt ett omfattande om- och nybyggnadsprogram för regionerna. Enligt riktlinjerna för byggnadsverksamhet skall riksdagsrevisorernas organisationsschablon ligga till grund för programytornas dimensionering. Denna schablon omfattar för kassakontoren tre tjänstemän för allmänt administrativa uppgifter jämte erforderligt antal sedelräknare. Sedelräkningsutrymmena vid nya kassakontor planeras för en volymökning om 100 % och nya regionkontor för en ännu större ökning.

Byggprogrammet följer hittills i allt väsentligt fastlagda tider för om- och tillbyggnader i Härnösand och Falun samt nybyggnader i Karlstad, Växjö, Örebro och Linköping.

Vad beträffar frågan om att uppföra nya fastigheter för kassakontoren i Borås, Trollhättan/Vänersborg, Halmstad och Kalmar har direktionen genom beslut den 11 oktober 1984 beslutat senarelägga planeringen. Bakgrunden härtill tecknas i det följande.

4. Förändrat planeringsunderlag

Underlaget för de beslut som fullmäktige på basis av 1982/83 års riksdagsbeslut fattat om den regionala organisationen framstår i dag i flera avseenden som föråldrat.

4.1 Sedel- och myntinströmningen

Sedel- och myntinströmningen är i hög grad dimensionerande för de resurser som i form av lokaler och arbetskraft avsätts för betalningsmedelsförsörjningen.

Antalet sedlar, som under 1970- och 1980-talen inlämnats till riksbanken, har varierat kraftigt från år till år (bilaga 1). Den kraftiga inströmningen under åren omkring 1980 har dämpats men 1985 års siffror gör bilden oklar.

Inströmningen av sedlar

Period	1 000-tals buntar Alla valörer	Ökn. från föreg. period Alla valörer, %
1974–1977	23 317	15,5
1978–1981	30 805	32,1
1982–1985	37 621	22,1

Inga säkra prognosmetoder finns tillgängliga vad avser inströmningen av sedlar till riksbanken. 1980-talets utveckling har bekräftat osäkerheten om den framtida inströmningen.

Ovan angivna förhållanden bör mana till stor försiktighet vid utformningen av den regionala organisationen.

Även i fråga om mynten är planeringsunderlaget i dag annorlunda än tidigare. Riksbanken har under senare år i samarbete med posten, bankerna och myntverket utarbetat ett system för en mera rationell hantering av mynt. Riksbanken kommer bl. a. att tillhandahålla mynten i förpackningar som är mer ändamålsenliga än tidigare. Detta borde i och för sig öka efterfrågan på riksbankens myntuppräkningsjänster. Å andra sidan är avsikten att genom lämplig taxesättning styra denna efterfrågan så att mynten så långt möjligt cirkulerar utan att passera riksbanken. Detta kan ske genom att lokal clearing i ökad utsträckning sker mellan banker och post. Denna policy för mynthanteringen har fastställts genom fullmäktiges beslut den 28 juni 1984.

4.2 Transporter och säkerhet

Bankkontor som inte är belägna på riksbanksort har alltid haft flera olika möjligheter att förse sig med och att lämna ifrån sig sedlar. Direkttransporter

av sedlar har förekommit och i stor utsträckning har sedlar skickats i paket. Det dominerande sättet har dock varit insättningar och uttag över postgirot. Detta innebär att det är postens värdetransportlinjer som i stort sett fått bestämma vilka geografiska områden som försörjs med och avtappas på sedlar via ett bestämt riksbankskontor. Detta system är traditionellt stelt. Förändringar görs dock emellanåt och har då kunnat förorsaka stora svårigheter i riksbanksorganisationen. Riksbanken har haft mycket små möjligheter att påverka postens interna organisation och har i stort sett fått finna sig i gjorda förändringar.

Riksbanken har under våren 1985 haft överläggningar med såväl Securitas som Vätab (sparbanksägt). Båda företagen har en genomtänkt säkerhetsfilosofi och kan transportera värden om 15–20 milj. kr. per bil. Överläggningarna bekräftar att värdetransportföretag i ökande omfattning går in på marknaden för att sälja sedeltransporttjänster åt bankerna. Drivkraften här är att bankerna, om sedlarna förs till ett riksbankskontor samma dag som de skulle ha inbetalats på ett postkontor, tjänar en dags ränta. Därtill kommer att posten under hösten 1985 avgiftsbelagt sådana uttag från postgirot som görs för att erhålla sedlar samt infört krav på full försäkring för sedelpaket.

Att sålunda sedlar i ökande omfattning transporteras av värdetransportföretagen i stället för av posten innebär att sedelförsörjningen av en ort kan lättare flyttas från ett riksbankskontor till ett annat. Man är inte längre beroende av att t. ex. postkupé framförs med ett visst tåg på en viss järnväg eller av att postens värdebilinjer av speciella postala skäl måste hålla en viss rutt. Det ökade skydd för sedlarna som värdetransportföretagen ger i förhållande till posten gör det också mindre angeläget att riksbankskontoren ligger så tätt som planerat. Just angelägenheten att ur säkerhetssynpunkt undvika att sedlar transporterades långa sträckor i oskyddade postala transporter var nämligen ett huvudskäl för det alltjämt täta nät av riksbankskontor som fastlades i 1983 års riksdagsbeslut.

4.3 Sedeldepåer

Sedeldepån i Norrköping startade sin verksamhet 1978 men var fram till den 1 oktober 1983 öppen endast för posten. Därefter har även bankerna haft tillgång till depån. Depån i Karlskrona öppnades i oktober 1984.

En depå betjänas av två deltidsanställda posttjänstemän. Administrativa rutiner, bokföring, rapporter etc. handhas av riksbankens regionkontor.

Förslag om att inrätta ett stort antal sedeldepåer kom från riksdagsrevisorerna. Remissinstansernas bedömning var dock blandad och fullmäktige hävdade att depåerna inte på samma sätt som kontoren skulle minska antalet sedeltransporter, att sedelkvaliteten skulle bli ojämn, att det skulle bli svårare att upptäcka och ingripa mot sedelförfalskningar och att reglera överskott och brister i sedelbuntar. Därtill skulle myntdistributionen försvåras.

Erfarenhet har nu vunnits av verksamheten med sedeldepåer. I väsentliga avseenden kan konstateras att tidigare uttalade farhågor inte besannats. Antalet sedeltransporter mellan sedeldepå och regionkontor är begränsat och uppgick i fallet Norrköping under 1985 till tio stycken. Sedelkvaliteten

inom depåernas verksamhetsområde inger inte farhågor. Det finns inte heller anledning att räkna med kvalitetsproblem så länge antalet depåer är begränsat.

Vissa nya frågor har dock aktualiserats genom de erfarenheter som vunnits genom verksamheten i Norrköping och Karlskrona:

- Vid inrättande av fler depåer kan behov av utlämning av mynt föreligga på vissa orter och sådana bör kunna komma till stånd i begränsad omfattning och efter rekvisition viss tid i förväg.
- Säkerhetsfrågorna bör uppmärksammas på grund av de speciella arbetsförhållanden som råder för personalen vid depåerna. Endast två personer arbetar i depån och de är i stort sett isolerade från övrig verksamhet vid posten. Den naturliga "internkontroll" som alltid föreligger vid kassa- och regionkontoren genom att arbetsstyrkan är större finns inte vid depåerna. Även de sociala aspekterna på de särskilda arbetsförhållandena vid depåerna bör beaktas.

Riksbanken avser att diskutera dessa frågor med postverket varvid tanken på att ha två alternerande arbetslag bör aktualiseras.

- Såväl post som banker vill helt naturligt ha nya eller av riksbanken kontrollerade sedlar. En direkt återanvändning av inlämnade sedlar är dock i hög grad önskvärd då kontrollen är kostnadskrävande. I fortsättningen bör graden av återanvändning och formerna härför kunna avtalas mellan riksbanken och posten resp. bankerna, eventuellt med ett stöd av lämplig taxesättning.
- Transporterna mellan sedeldepåer och riksbankskontor har hittills skett på olika sätt. För Norrköpingsdepån har väsentligen posten svarat för dessa. Posten har emellertid anmält att man ej anser sig ha tillräckligt hög säkerhetsstandard för att i framtiden kunna svara för transporterna till och från sedeldepåer.

Sammanfattningsvis kan sägas att även om full verksamhet vid depåerna pågått endast en begränsad tid, två resp. ett år, har tillräcklig erfarenhet vunnits för att kunna gå vidare med inrättandet av ytterligare depåer på ett begränsat antal orter.

En sådan begränsad utökning av antalet sedeldepåer ligger i linje med riksdagens beslut om dimensioneringen av den regionala service som riksbanken bör upprätthålla. Riksdagsrevisorernas tankar på att inrätta ett mycket stort antal depåer (19 resp. 24 depåer förekom i revisorernas organisationsmodeller) bör däremot fullmäktige i enlighet med riksdagens beslut återkomma till. Detta bör ske i den verksamhetsberättelse som riksbanken avger för verksamheten under 1986. Ett mycket stort antal depåer reser frågor av en helt annan dimension än vad som behandlas i denna skrivelse och bör beredas i annat sammanhang.

4.4 Maskinell sedelsortering

Övergången till maskinell sortering och räkning av sedlar har i tidigare beslutsunderlag för dimensionering av kontorsorganisationen inte tillmätts någon betydelse då man utgått från en hög tillväxt i sedelinströmningen.

En sedelsorteringsmaskin producerar årligen 132 000 sedelbuntar och kräver för kontinuerlig drift 1,2 årsarbetskrafter. Vid sidan av den maskinella sorteringen krävs emellertid också viss manuell sortering. Minimiantalet sedelräknare vid ett kontor kan därför sättas till tre årsarbetskrafter. Eftersom en manuell räknare producerar 26 000 buntar per år fordras alltså en sedelinströmning om ca 180 000 buntar för att en sedelsorteringsmaskin skall kunna utnyttjas fullt ($132\,000 + 1,8 \times 26\,000$).

Den gjorda beräkningen tyder alltså på att t. ex. Kalmarkontoret, vars planerade nybyggnad är avsedd att dimensioneras för 188 000 sedelbuntar per år, skulle få tillräckligt arbetsunderlag¹. Med den basorganisation som beräknas för ett kassakontor (två tjänstemän för administration, en för mynträkning jämte erforderligt antal sedelräknare) skulle emellertid Kalmarkontoret sålunda få blott sex tjänstemän. För att kunna klara semestrar, sjukdomsfall och därtill ha en viss flexibilitet måste emellertid ett kontor ha arbetsunderlag för flera årsarbetskrafter än så. Om gränsen – som i och för sig bör ligga högre – sätts så lågt som vid sju årsarbetskrafter, blir slutsatsen att ett kontor för att kunna tillämpa maskinell sedelsortering med en arbetsmässigt tillfredsställande personalorganisation måste ha i vart fall en sedelinströmning vid lägst 200 000 buntar per år.

4.5 Investeringskostnader

Investeringskostnaderna för nya riksbankslokaler har utvecklats mycket oförmånligt under senare tid, och då bygnadsprogrammet är omfattande får detta betydande effekter.

Det nuvarande om- och nybyggnadsprogrammet omfattar tolv orter, och mot slutet av 1980-talet kommer därtill frågan om ett nytt kontor i Göteborg att aktualiseras, en mycket stor investering i såväl mark som byggnad.

Den oförmånliga kostnadsutvecklingen har sin grund i flera faktorer:

- de ursprungliga kalkylerna underskattade kostnaderna,
- anbud under senaste halvåret visar på en snabbare stegring av byggkostnaderna än vad byggnadskostnadsindex antyder,
- säkerhetskraven för kontoren kan inte tillgodoses inom ramen för tidigare kalkyler och kostnaderna för säkerhet ökar snabbt.

Denna kostnadsutveckling slår hårt då även små kontor måste bära mycket kostnadskrävande säkerhetsinstallationer. Investeringskostnaden räknad per anställd eller per sedelbunt blir extremt hög på de små kontoren. Sålunda skulle investeringskostnaden för kontoret i Kalmar, exkl. räntor under byggtiden, bli ca 4 milj. kr./årsanställd.

Betydande ansträngningar har gjorts för att hålla kostnaderna nere men trots detta måste man räkna med att kostnaderna för det hittills planerade byggprogrammet väsentligt kommer att överskrida vad som tidigare indikerats. Även detta förhållande talar för att programmets omfattning värderas på nytt.

¹ Misstämningen mellan 188 000 buntar och 126 000 buntar som anges för Kalmar i bilaga 2 förklaras av att Kalmarkontoret avses skola svara för uppräknig av sedlarna från sedeldepån i Karlskrona.

Den inströmningsstatistik som föreligger för 1984 visar att sju kontor är av sådan storlek att installation av sedelräkningsmaskiner inte kan motiveras.

5.1 De små kontoren

De kassakontor som i dag är för små för att tilldelas en maskin är:

Härnösand, Borås, Halmstad, Kalmar, Nyköping, Visby och Östersund.

Av dessa är Härnösand ett regionkontor. Även dess geografiska läge gör att en omprövning av kontorets existens inte bör göras. Fullmäktige har också nyligen beslutat att en om- och tillbyggnad skall företas av Härnösandskontoret. Även Östersund och Visby bör vara kvar på grund av kontorens geografiska läge.

I Borås kommer inströmningen nästan uteslutande från själva tätorten. Skulle sedlar överföras från andra områden måste dessa komma från Skövdekontorets upptagningsområde. Detta vore olyckligt eftersom Skövde då skulle komma att sakna underlag för maskinell sedelhantering. Om Borås skulle tillföras delar av Göteborgs upptagningsområde så förlängs bankernas transporter på ett oacceptabelt sätt. Borås kan ersättas av en sedeldepå vars sedlar t. ex. kan föras till kontoret i Jönköping som har betydande kapacitet.

Kalmar och Halmstad kan också ersättas av sedeldepåer. Kalmars och Halmstads sedlar skulle då skapa bättre underlag för Växjö resp. Jönköping. I Kalmars fall saknas förutsättningar för att tillföra tillräckligt antal sedlar på permanent basis.

Nyköping skall enligt tidigare beslut av fullmäktige läggas ned och ersättas med ett kassakontor i Eskilstuna. Nyetableringen i Eskilstuna bör utgå då kontoret skulle bli ett av de allra minsta och då andra kontor finns på nära håll. Nyköpings sedlar förs i stället direkt eller via Norrköping till Linköping. Eskilstunas sedlar bör liksom nu är fallet i huvudsak föras till Västerås.

5.2 Mellankontoren

De kassakontor som i dag skulle få 7–8 anställda om de tilldelades en maskin är följande:

Skövde, Umeå, Uppsala och Vänersborg.

Av dessa bör Umeå behållas på grund av det geografiska läget.

Uppsala och Skövde bör behållas som avlastningskontor för Stockholm resp. Göteborg. I Stockholm råder lokalbrist vilket gör att det kan bli aktuellt att styra vissa sedelströmmar till Uppsala. Skövde har ett relativt stort upptagningsområde och tjänar som avlastningskontor åt Göteborg. En upprustning av Skövdekontoret kan göras till en i förhållande till nybygge rimlig kostnad.

Vänersborg har ett relativt stort upptagningsområde. Kontorets lokaler är mycket orationella och säkerhetsstandarden i vissa avseenden låg. I tidigare programplan har därför upptagits nybyggnad för kontoret med lokalisering i Trollhättan. Det bör dock vara möjligt att inom en kostnadsram om ca 8 milj.

kr. rusta upp nuvarande lokaler – om ej till den säkerhetsstandard som riksbankens nybyggen håller, så dock till acceptabel nivå. En sådan lösning har tidigare varit utesluten på grund av att byggnadsstyrelsen som äger den fastighet där lokalerna är inrymda icke kunnat erbjuda riksbanken tillräckligt lång hyrestid för att upprustningskostnaderna skulle kunna anses motiverade. Förhandlingar pågår emellertid mellan Vänersborgs kommun och byggnadsstyrelsen om överlåtelse av fastigheten, och kommunen har ställt i utsikt att därest dessa förhandlingar går i lås lämna riksbanken ett hyreskontrakt på den hyrestid som riksbanken finner önskvärd. Om sålunda riksbanken kan få långtidskontrakt på godtagbara villkor på erforderliga lokaler i nuvarande fastighet bör Vänersborgskontoret behållas och en upprustning ske inom angiven kostnadsram.

6. Slutsatser och förslag

Beslutet av 1982/83 års riksdag innebar att åtta regionkontor och högst 14 kassakontor skulle inrättas. Därtill kom två sedeldepåer. Riksdagen överlät till riksbanken att bestämma lokaliseringen av samtliga kontor och depåer.

Riksbanken är för närvarande representerad på 24 orter utanför Stockholm.

Det finns enligt fullmäktiges mening inte anledning att på något väsentligt sätt ändra tidigare beslut vad gäller den service som riksbanken skall ge i regionerna. Däremot talar en rad skäl för att nuvarande fördelning mellan kontor och depåer omprövas. Detta bör ske innan avgörande beslut om nybyggnad av vissa kassakontor fattas.

Investeringskostnaderna för nya kontor har utvecklats mycket ogynnsamt och detta talar i hög grad för en koncentration till ett begränsat antal kontor. Därtill kommer att maskinell sedelhantering, vilken är kraftigt kostnadsänkande, kräver en viss minimistorlek på kontoren. Då osäkerheten kring den framtida sedelinstömningen till kontoren är stor och då sedeltransporterna numera sker med bättre skydd föreligger ytterligare anledning till att byggnadsprogrammet för vissa kontor prövas på nytt. Omprövningen underlättas av att alternativ till kassakontor föreligger i form av sedeldepåer. Erfarenheten av hittillsvarande depåverksamhet är mycket god.

Kassakontorsverksamhet bör inte på grund av brister i säkerhet och arbetsförhållanden drivas i befintliga lokaler i Borås, Halmstad och Kalmar.

Fullmäktige anser att med hänsyn till de betydande investeringskostnaderna nybyggen för kassakontor endast bör ske i de fall som kan anses odiskutabla. Detta är inte fallet för de aktuella orterna. Risken att bygga fast sig är stor och handlingsfriheten för framtiden skulle gå förlorad. Likaså är det angeläget att säkra ett tillräckligt stort underlag för en rationell sedelhantering på övriga kontor. Genom att avstå från kontor på vissa orter möjliggörs – tillsammans med justering av upptagningsområdena – installation av en eller flera sedelräkningsmaskiner vid samtliga kontor utom Härnösand, Östersund och Visby. Härigenom kan 80–85 % av alla inströmmade sedlar räknas maskinellt, vilket är ekonomiskt mycket fördelaktigt. Eventuellt kan även Härnösand och Östersund komma att tillföras maskiner om verksamheten med avgiftsbelagda tjänster där fortsätter att öka.

Genom att ersätta kassakontoren i Borås, Halmstad och Kalmar med sedeldepåer samt avstå från det planerade kontoret i Eskilstuna undvika investeringar på ca 80 milj. kr., exkl. ränta under byggtiden om ca 12 milj. kr., totalt ca 90–95 milj. kr. (Investeringskostnaden exkl. ränta beräknas för en sedeldepå till 6,5 milj. kr. och för ett kassakontor till 25 milj. kr., prisläge april 1985.) Därtill kommer en betydande sänkning av driftkostnaderna även om hänsyn tas till de ökade kostnader, som uppstår vid kontor som får ta emot sedlar från de nya depåerna.

Genom att ersätta befintliga kassakontor i Borås, Halmstad och Kalmar med sedeldepåer kan riksbanken ge service till post och banker på samtliga de orter där riksbanken i dag är representerad. Kundernas primära behov av att kunna hämta och sätta in sedlar kan tillgodoses. Detta kan ske till en kostnad som är väsentligt lägre än vid ett fullföljande av nybyggnadsprogrammet. För Eskilstuna sker ingen förändring då där finns varken kassakontor eller sedeldepå.

Om riksbanken ej kan erhålla långtidskontrakt på nuvarande kontorslokaler i Vänersborg och därför måste avstå från att upprusta dessa, bör konsekvensen även för Vänersborg/Trollhättans del bli att kassakontoret ersätts med en sedeldepå.

7. Personalkonsekvenser

När ett kontor läggs ned sägs all personal som inte kunnat omplaceras enligt trygghetsavtal m. m. upp på grund av arbetsbrist. Erfarenheterna av övergången till den nya organisationen per den 1 januari 1984 visade bl. a. att flyttningsbenägenheten till andra kontor är praktiskt taget obefintlig. Etableringen av en sedeldepå innebär arbete för två personer, och posten har troligen överskott på personal på många av de aktuella platserna.

Kontor	Årsarbets- krafter 1985	Antal an- ställda personer	Avg. med pension eller full årlig ersättning vid nedläggning 1987
Borås	7	7	0
Kalmar	9	11	3
Nyköping	8	9	1
Halmstad	9	13	2
	33	40	6

Som framgår av tabellen finns 40 anställda vid de aktuella kontoren. Ett genomförande av förslaget att ersätta tre kontor med sedeldepåer torde inte kunna ske utan uppsägning av personal.

Om även Vänersborg läggs ned ökas antalet berörda tjänstemän med ytterligare 16 anställda, varav dock fyra kan gå med pension eller full årlig ersättning vid nedläggning 1987.

8. Tidplan för genomförande

Den tidigare av fullmäktige beslutade nedläggningen av kassakontoret i Nyköping bör ske vid halvårsskiftet 1987 då det nya kontorshuset i Linköping

beräknas vara färdigt och till vilket Nyköpings sedlar bör föras. Riksbankens fastighet i Nyköping säljs därefter. På övriga aktuella orter är riksbanken hyresgäst.

Sedeldepåerna i Borås, Halmstad och Kalmar inrättas snarast men i något fall måste pågående/beslutat nybygge av kontor på andra platser först vara genomfört. Samtliga depåer kan placeras i direkt anslutning till posten eller på postens terminalområde. Samtliga depåer kan byggas vid valfri tidpunkt.

9. Hemställan

Fullmäktige hemställer

att riksdagen måtte godkänna att riksbanken bedriver verksamhet genom sedeldepåer och utöver nuvarande två depåer inrättar ytterligare ett begränsat antal sådana depåer.

Stockholm den 13 mars 1986

På fullmäktiges vägnar

Olle Göransson

Hanna Ericson

Utdrag ur fullmäktiges protokoll den 13 mars 1986

Närvarande: Olle Göransson ordförande, Bengt Dennis, Staffan Burenstam Linder, Jan Bergqvist, Anne Wibble, Karl Boo, Lars Mathlein

§ 7. Skrivelse till riksdagen om inrättande av sedeldepåer för riksbanken hos postverket

Riksbankschefen erinrade om att fullmäktige vid sammanträde den 28 november 1985 behandlat ett förslag till skrivelse till riksdagen om inrättande av sedeldepåer för riksbanken hos postverket. I förslaget till skrivelse, vari föreslogs inrättande av ett begränsat antal sedeldepåer, anmäldes, att fullmäktige – under förutsättning av riksdagens godkännande av förslaget – avsåg att ersätta kassakontoren i Borås, Halmstad, Kalmar, Vänersborg/Trollhättan med sedeldepåer och att lägga ned kontoret i Nyköping utan att såsom tidigare planerats ersätta detta med ett kontor i Eskilstuna. Förslaget till skrivelse hade därefter enligt fullmäktiges beslut varit föremål för MBL-förhandlingar.

Föredraganden anmälde att riksbanken vid MBL-förhandlingarna under viss förutsättning förklarar sig beredd att behålla kassakontoret i Vänersborg och där göra vissa investeringar. Arbetstagarorganisationerna hade å sin sida yrkat: ST-Riksbank att nuvarande organisation skulle behållas samt SF avd. 2203 och Riksdagens SACO/SR-förening att den nuvarande kassakontorsorganisationen skulle ses över och en fullständig utvärdering av postala sedeldepåer göras innan någon annan ändring vidtogs i organisationen.

Föredraganden anmälde vidare att vid efterföljande central förhandling hade de tidigare redovisade ståndpunkterna kvarstått.

Vidare anmäldes att personalföreträdarna vid ärendets behandling i direktionen begärt att till fullmäktiges protokoll få antecknat att de reserverade sig mot skrivelsens innehåll och vidhöll de ståndpunkter som anförts i MBL-förhandlingarna.

På förslag av föredraganden beslöt fullmäktige att till riksdagen avge skrivelse av den lydelse som framgår av registraturet.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Ur protokollet:

Ulla Wettermark

Inströmning av sedlar till riksbanken

Förs. 1985/86:22

Bilaga 1

År	Antal buntar alla valörer	Ökning i % från föregående år
1970	4 648 250	6,4
1971	4 940 770	6,3
1972	5 283 140	6,9
1973	5 307 460	0,5
1974	5 482 350	3,3
1975	5 622 430	2,6
1976	5 945 980	5,8
1977	6 266 140	5,4
1978	6 715 010	7,2
1979	7 245 320	7,9
1980	8 144 630	12,4
1981	8 699 740	6,8
1982	9 129 390	4,9
1983	9 085 040	-0,5
1984	9 341 420	2,8
1985	10 064 650	7,7

Inströmning av sedlar år 1984

Förs. 1985/86:22

Bilaga 2

Kontor	Antal buntar	Exkl. 5-kr	Exkl. 5/10-kr
Stockholm	2 630 000	2 620 000	2 031 000
Malmö	1 083 000	1 073 000	876 000
Göteborg	1 007 000	999 000	806 000
Linköping	419 000	415 000	324 000
Gävle	348 000	346 000	273 000
Örebro	341 000	339 000	267 000
Falun	286 000	284 000	221 000
Luleå	258 000	256 000	196 000
Jönköping	258 000	256 000	205 000
Västerås	241 000	240 000	184 000
Karlstad	239 000	234 000	180 000
Uppsala	228 000	226 000	170 000
Skövde	221 000	219 000	166 000
Umeå	221 000	218 000	168 000
Vänersborg	218 000	215 000	166 000
Växjö	209 000	206 000	159 000
Härnösand	168 000	167 000	129 000
Borås	160 000	158 000	133 000
Halmstad	134 000	132 000	104 000
Östersund	131 000	129 000	98 000
Kalmar	126 000	124 000	98 000
Nyköping	88 000	87 000	71 000
Visby	65 000	64 000	50 000

I denna tabell har inte sedlar från Karlskrona och Kristianstad fördelats på nuvarande kontor.

Avståndstabell, kilometer

Förs. 1985/86:22

Bilaga 3

	Borås	Göteborg	Halmstad	Jönköping	Kalmar	Karlstad	Linköping	Malmö	Norrköping	Nyköping	Vänersborg	Växjö
Borås		67	137	84	281	262	212	269	254	327	102	173
Göteborg	67		146	150	347	249	278	278	320	392	88	239
Halmstad	137	146		163	240	393	292	132	334	403	232	132
Jönköping	84	150	163		210	236	128	289	170	240	151	120
Kalmar	281	347	240	210		433	227	279	243	292	361	108
Karlstad	262	249	393	236	433		212	525	226	258	161	356
Linköping	212	278	292	128	227	212		413	42	100	270	219
Malmö	269	278	132	289	279	525	413		455	513	364	205
Norrköping	254	320	334	170	243	226	42	455		59	293	261
Nyköping	327	392	403	240	292	258	100	513	59		334	316
Vänersborg	102	88	232	151	361	161	270	364	293	334		274
Växjö	173	239	132	120	108	356	219	205	261	316	274	

